

Skyddsänglar för unga i riskzonen

Det har i den offentliga debatten talats om ”systemhotande kriminalitet” och ohälsöepidemi. Sant är att det dödliga våldet bland pojkar går ner i åldrarna, och de som upplever ängslan, oro eller ångest blir allt fler. Många av de katolska ungdomarna, särskilt i storstadsförsamlingarna, känner någon som drabbats, eller är själva drabbade.

Vi menar att Katolska kyrkan i Sverige har unika möjligheter att göra skillnad mellan hopplöshet och livsmod för nya generationer. Kyrkans uppdrag är att varje dag leva löftet om Guds villkorlösa omsorg och kärlek. Församlingar och missioner är gemenskaper av människor från hela världen, som alla är kallade att förverkliga den katolska socialläran i den egna vardagen. Vi utgör alla tillsammans en universell världsvid kyrka, som ett hem för Guds mänsklighet.

Förebygga våld och psykisk ohälsa

Kyrkan i Sverige kan göra mer för att förebygga att unga far illa. I församlingarna finns gemenskapen, kärleksfulla vuxna, andra ungdomar som kan vara goda förebilder. I centrum är Kristus som räddar och försonar, även där mörker och hopplöshet verkar total.

Den kristne artisten och samhällsdebattören Sebastian Stakset är en välkänd röst för omvändelse och upprättelse. Självt med en bakgrund i kriminalitet har han nu hittat en kristen gemenskap. Stakset uttrycker ofta sin förtvivlan över alla de föräldrar som måste begrava sina barn och sin vrede över situationen. I en uppmärksam artikel skrev han om en vän som blev mördad:

”Sluta beskriv dessa barn och ungdomar med epitetet gängkriminella. Dessa ungdomar är offer för ett samhälle som fullständigt struntar i sina minsta och sina svagaste.”

Hur rimmar detta förhållningssätt med Jesus ord i Bergspredikan och Matteusevangeliets 25:e kapitel? ”Allt vad ni har gjort för en av dessa mina minsta bröder, det har ni gjort mot mig.” Det borde ofrånkomligen vara en utmaning för oss att göra mer, där den lokala församlingen ska verka och finnas mitt i den verklighet som målas upp av media.

Det är lätt att fokusera på problemen men som kyrka ska vi även alltid kunna förmedla ett budskap baserat på hopp och mening. Vi behöver lyssna mer på dem som drabbats av våldet. Lyssna snarare än döma. Alla, undantagslöst, bör välkomnas och få en chans att möta någon som lyssnar med kärlek.

Församlingens möjligheter att stärka ”friskfaktorer”

Centralt i allt arbete som handlar om utsatthet och ungdomar är att skapa en förståelse för det som kan sammanfattas som riskfaktorer. Det kan vara intressant att se vad olika officiella brottsförebyggande aktörer anger som några av de viktiga riskfaktorerna vad gäller ungdomars utsatthet:

- en svår familjesituation
 - bristande skolgång
- psykisk ohälsa
- att leva i ett område med begränsade ekonomiska och sociala resurser.

Receptet mot utanförskap är med andra ord inte hårdare straff eller skuldbeläggande av hela grupper. Vi behöver istället arbeta med att stärka skyddsfaktorerna. Om vi sätter ett ”P” – som i församling - framför ordet riskfaktor så blir det friskfaktorer. Kristna församlingar i allmänhet och katolska kanske i synnerhet stärker på många sätt de viktiga friskfaktorerna för unga.

I församlingen kan även de som har en kaotisk hemmiljö möta vuxna som ser dem och bryr sig.

I församlingen kan unga erbjudas hjälp med läxor, uppmuntran att kämpa vidare med skolan även om man känner sig misslyckad.

I kärnan för det kristna budskap är försoning och upprättelse. I församlingen kan också unga med anhöriga i kriminalitet, missbruk eller psykisk ohälsa få lugn, ro och bearbeta upplevelser. I församlingen upprepas ju om och om igen att varje liv är ovärderligt och varje människa är skapad till Guds avbild.

Fattigdom är en av orsakerna till kriminalitet och ångest. Kyrkans och Caritas arbete för att stödja de som riskerar hunger och hemlöst bidrar också till minskad kriminalitet och ohälsa.

Tack och lov är församlingen inte ensam i detta. Det finns goda krafter i förskolan, skolan, andra kyrkor och samfund som vi kan samarbeta med.

Kyrkan och samhällsutvecklingen

Vi är övertygade om att vi som kyrka kan spela en mycket mer avgörande roll för att påverka samhällsutvecklingen i positiv riktning. Som kyrka värnar vi om livet även i detta sammanhang. I stiftets socialpastorala plan betonas vikten av att varje katolsk församling kartlägger behoven i sitt område och vilka personer och kompetenser som kan hjälpa till inom församlingen.

Caritas Sverige arbetar nu intensivt med att ta fram utbildning, kompetensutveckling och handledning för de som vill engagera sig i sin församling i arbetet mot våld och ohälsa bland unga. Det finns en enorm resurs i ungdomsgrupperna. Just nu anmäler sig många i alla åldrar att vara volontärer. Förhoppningsvis kan fler projekt av typen ”läxläsning och middag,” startas för de i 13-15-årsåldern som skulle kunna vara i riskzonen.

Påskan visar vägen

Jesus blev själv utsatt för misshandel och sedan dödligt våld. Hans svar var mer kärlek. På skärtorsdagskvällen, när han blev slagen och hånad ställde han frågan ”Varför slår du mig?”. Vi skulle med utgångspunkt i detta kunna ställa oss följande frågor för att bättre förstå och tolka det som idag händer i vårt samhälle. Vi kan betona frågan om ”varför” människor hamnar i utanförskap. Vi kan fördjupa frågan om ”du” som slår: vem det egentligen är. Och hur vi söker dialog med dem som slår.

Vi kan fråga oss vem som menas med ”mig”. Varför blir vissa utsatta för våld, egentligen?

Men vi har också mer konkreta texter som vi kan söka vägledning i. Att söka nya vägar för att ge ett konstruktivt och hoppingivande bidrag i den pågående samhällsdebatten om utanförskap. ”Ni har hört att det blev sagt: Öga för öga och tand för tand. Men jag säger er: värj er inte mot det onda. Nej, om någon slår dig på högra kinden, så vänd också den andra mot honom. Om någon vill processa med dig för att få din skjorta, så ge honom din mantel också. Om någon vill tvinga dig att följa med en mil i hans tjänst, så gå två mil med honom. Ge åt den som ber dig, och vänd inte ryggen åt den som vill låna av dig. Ni har hört att det blev sagt: Du skall älska din nästa och hata din fiende. Men jag säger er: älska era fiender och be för dem som förföljer er; då blir ni er himmelske faders söner. Ty han låter sin sol gå upp över onda och goda och låter det regna över rättfärdiga och orättfärdiga.”

När en av lärjungarna drar sitt svärd i Getsemane och hugger högra örat av en av soldaterna som kommit för att gripa Jesus, svarar denne. ”Det räcker nu,” och så helar han örat. (Lukas 22)

Katolska kyrkan och landets katoliker bör regelbundet och systematiskt fråga sig – vad har jag gjort idag för att bekämpa våld och ohälsa? Eller för att uttrycka det positivt – vad har jag gjort för att bygga en god samhällsgemenskap, för alla Guds barn?

Fader Antonius Almaleh
Styrelseledamot Caritas Sverige

Peter Brune
Generalsekreterare